

NYNÄSHAMNS NATURSKOLAS VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2025

INLEDNING

Nynäshamns Naturskola startade sin verksamhet 1988 och lokalerna ligger ute på Sjöudden vid sjön Muskan i Ösmo. Naturskolan tar emot barn/elever från 5 års ålder upp till 15 år från hela Nynäshamns kommun. Naturskola är inte en plats utan ett arbetssätt som bygger på utomhusbaserat lärande. Skolklasserna har en naturskoledag per läsår. Då bedrivs ett undersökande arbetssätt kring ett tema. Inför varje naturskoledag förbereds klassen av sin lärare, därpå sker efterarbete på hemskolan. Varje årskurs har ett eget tema t.ex. småkryp och biologisk mångfald, däggjurens sinnen, forntida teknik, elden och globala målen. *Genom att på ett tidigt stadium vara ute mycket i naturen grundläggs en känsla för naturen. Det i sin tur ger en grund att vilja värna vår natur och förstå våra miljöproblem.*

ANSTÄLLDA

Under året var Robert Lättman-Masch anställd 100 % som naturskoleföreståndare för Naturskolan. Ylva Skilberg har varit anställd 60 % som naturskolelärare. Under 2025 har Naturskolan varit en resurs inom Barn- och utbildningsförvaltningen och legat organiserad under skolchefen i början av året för att från och med maj månad ligga under modersmålsenhetens chef.

Praktik, elevpraktik och arbetsträning

Under året fram till och med september har en person varit **anställd** som vaktmästare av Arbetscentrum och arbetat på Naturskolan. Arbetsuppgifterna har varierat mycket. Januari till mars hade en person **förstärkt arbetsträning** 6 timmar per vecka. En ungdom **sommarjobbade** v 25-27 på Naturskolan. Från augusti har en person haft **arbetsträning** 3-6 timmar per vecka. Från 1 december har en student från Tsukuba universitet i Japan arbetat som **volontär** på Naturskolan.

KLASSER

Klasserna kommer till Naturskolan en gång per läsår. Antalet syns nedan.

Tid	Antal klasser/grupper	Antal elever/barn
Vårtermin 2025	56 st	Ca 1400
Hösttermin 2025	66 st	Ca 1650
Totalt	122 st	Ca 3050

Följande teman gällde för de olika årskurserna under läsåret:

5 år	Småkryp på land och biologisk mångfald
F-klass	Haren
Åk 1	Småkryp och biologisk mångfald
Åk 2	Däggjurens sinnen
Åk 3	Forntida teknik
Åk 4	Samarbete, matematik och problemlösning
Åk 5	Elden
Åk 6	Enkla maskiner och energi
Åk 8	De globala målen
Åk 9	Kvävets väg genom en våtmark (Alhagen)
Anp.sk. 1-6	Småkryp
Anp.sk. 7-9	Alhagens våtmark HT (läsåret 24-25)
Anp.sk. Idun	Växter och djur i Svandamsparken

KURSER

Kurser/föreläsningar/workshops som arrangerats av Nynäshamns Naturskola under året.

Vårtermin 2025				Hösttermin 2025			
Kurs	Kurs-längd timmar	Faktisk tid timmar	Antal deltagare	Kurs	Kurs-längd timmar	Faktisk tid	Antal deltagare
Campus barnoms.program Biologisk mångfald, vinterekologi och eld	4 tim	8 tim	20	Leka och lära språk ute Engelska förskolan	3	8	30
Grön Flaggrådsutbildning för elever.	4 tim	8 tim	60	Leka och lära språk ute Engelska förskolan	3	8	30
Studiebesök från Kina med aktiviteter	4 tim	8 tim	23	Grön Flaggrådsutbildning för elever	4 tim	8 tim	31
Fjärilarnas dag för allmänheten i St Vika	3 tim	5 tim	11				
Naturskoledag Modersmålsenheten	3 tim	5 tim	10				
Totalt VT	3 dgr	5 dgr	124	Totalt HT	1,5 dgr	3 dgr	91
Totalt	Ca 4,5 dagar (= ca 8 dagar faktisk tid) och 215 deltagare						

Kommentar: 6 timmar är heldag. Heldagskurser ges kl 9-12 och kl 13-16 med lunch däremellan. Med **faktisk tid** menas kurs inklusive förberedelser, planering och resa. I förberedelser ingår korrespondens inför kursen t.ex. offert. I planering ingår att skapa kursupplägget, i vissa fall att skapa en Power Point eller annan presentation, dokumentation eller annat kursmaterial.

UTVECKLING AV TEMAN, LÄROMEDEL OCH KURSER

Leka och lära naturvetenskap och teknik ute

Nynäshamns Naturskola har skrivit boken *Leka och lära naturvetenskap och teknik ute* tillsammans med Naturskolan i Lund. Förskola och åk F-3 är målgrupp. Denna utomhuspedagogiska metodbok trycktes 2014 och reviderades 2020. 2022 släpptes den i Kina.

Övningar i bakfickan

En pocketbok med favoritövningar som inte kräver något material har skrivits av Upplandsstiftelsens Naturskola i samarbete med Falu och Nynäshamns Naturskola. Den släpptes 2013.

Att lära in matematik ute

2005 kom boken "*Att lära in matematik ute*", den första i serien *Att lära in ute*. Boken har även översatts och getts ut i Lettland under titeln "*Matematika Mezä*". Delar av boken finns också på ryska, estniska och finska. Boken har utgått.

2012 reviderades boken av Nynäshamns Naturskola, Upplandsstiftelsens Naturskola och Falu Naturskola. Resultatet blev en ny bok med 100 nya övningar: *Att lära in matematik ute 2*. Naturskolan får böcker som betalning från förlaget vilket innebär att dessa böcker kan ingå som kurslitteratur vid försäljning av Naturskolans kurser.

Leka och lära matematik ute, förskolan

2007 kom boken "*Leka och lära matematik ute*". Nynäshamn Naturskola har skrivit boken tillsammans med Upplandsstiftelsens Naturskola, Falu Naturskola och två utomhuspedagoger från Uppsala resp Öland. Boken har översatts och getts ut på danska, engelska, japanska och koreanska.

Att lära in svenska ute

Nynäshamns Naturskola har tillsammans med utomhuspedagoger från Älvkarleby, Uddevalla, Skärholmen, Södertälje och Lund skrivit boken "*Att lära in svenska ute*". Boken släpptes i oktober 2010 och reviderades 2016.

Att lära in SFI ute

Med utgångspunkt från *Att lära in svenska ute* anpassad för SFI släpptes 2019 *Att lära in SFI ute*.

Att lära in ute året runt

Nynäshamns Naturskolas egen bok "*Att lära in ute året runt*" som släpptes 2008 har använts som obligatoriskt läromedel inom olika kurser på flera lärarhögskolor i Sverige däribland Stockholms universitet och högskolorna i Malmö, Halmstad, Umeå och Kalmar. Boken delades ut till samtliga lärare i Nynäshamns kommun när den släpptes 2008. Nya lärare får den reviderade boken från 2011. I december 2014 trycktes den på ryska med hjälp av ideella krafter. Under 2017 blev boken på finska klar och släpptes i Finland. Ett av kapitlen har släppts i en bok i Kina 2022.

Leka och lära genom fysisk aktivitet ute

Boken "*Leka och lära genom fysisk aktivitet ute*" för förskolan påbörjades under 2024 blev **klar i december 2025** och gick till tryckeri i januari 2026. Uppsala Naturskola driver arbetet i samarbete med Nynäshamns Naturskola, Karlstads Naturskola och Naturskolan i Lund. Boken har finansierats av Skandias stiftelse Idéer för livet.

Outdoor Teaching

Förlaget som gör layout, trycker, lagrar och säljer böckerna heter Outdoor Teaching och ligger i Vimmerby. www.outdoorteaching.com

LEARNING FOR FUTURE

Under våren 2020 beslutade skolornas rektorer att arbeta med de globala målen under rubriken **Learning for future** efter förslag från Naturskolan. Namnet har utgångspunkt i *Fridays for future*, men med detta namn trycker vi på lärandet i skolan och inte på skolstrejk. Tanken är att det ska vara **positiva handavtryck** där eleverna visar **handlingskraft** för att motverka de negativa ekologiska fotavtrycken som är för stora, särskilt i Sverige.

- **Kontaktnätverket** inom Learning for future träffades tre gånger (3 digitala) under året och Naturskolan har varit sammanfattande. Syftet är att ta lärdom av och sprida goda pedagogiska idéer. Mycket fokus har varit **Grön Flagg** eftersom det är ett bra och etablerat sätt att sätta upp mål för hållbarhetsarbetet på skolorna. Arbetet med Grön Flagg ska bygga på elevdelaktighet vilket arbetet på Svandammsskolan är ett bra exempel på.

Enligt Nynäshamns kommuns Hållbarhetsprogram för 2023-2030 anges under hållbarhetsmål 8 - *Utbildning* att en av framgångsfaktorerna är att:
"Arbeta med Grön Flagg i förskolor och grundskolor"

GRÖN FLAGG

Naturskolan finns som resurs för att informera och stimulera skolor att arbeta med Grön Flagg. Det är Håll Sverige Rent som administrerar och utmärker skolor och förskolor i hela landet. Naturskolan informerar på nätverksträffar och planeringsdagar för de skolor som önskar.

Grön Flagg är ett **mini-miljöledningssystem** där en miljögrupp bildas och bestämmer sig för utvecklingsområden som man vill arbeta för under minst ett halvår. Det finns olika teman; närmiljö, klimat och energi, vattenresurser, livsstil och hälsa, konsumtion, kretslopp och kemikalier. Efter godkänt arbete tilldelas skolan eller förskolan ett diplom och en flagga. Sen gäller det att sätta upp nya mål för att få behålla flaggan.

- I slutet av 2025 var **16 av 16 kommunala förskolor aktiva** och **6 av 6 kommunala grundskolor** aktiva i arbetet med Grön Flagg. **Svandammsskolan blev under året nominerad till utmärkelsen Sveriges hållbara grundskola 2025** enligt Håll Sverige Rent. Den var femte året i rad. De fick utmärkelsen både 2022 och 2023.

Motivering till nomineringen 2025

Svandammsskolan, Nynäshamn

Svandammsskolan imponerar med sitt kreativa och elevdrivna Grön Flagg-arbete för hållbar utveckling. Genom aktiviteter som odling, skräpplockning, internationella samarbeten, forskningsprojekt kopplat till biologisk mångfald och elevledda utbildningar, får eleverna möjlighet att göra skillnad i både lokala och globala sammanhang. Skolan integrerar hållbarhet i undervisningen på ett sätt som skapar stolthet och handlingskraft hos eleverna.

PROJEKT OCH KAMPANJ

Håll Nynäshamn Rent – v 17 – nationella skräpplockardagarna

Kampanjen är nationell och drivs av Håll Sverige Rent under namnet *Skräpplockardagarna*. I Nynäshamn genomfördes kampanjen som ett samarbete mellan Stadsmiljöavdelningen Nynäshamns Naturskola.

Detta år var det **4500** barn och elever från kommunens förskolor och skolor som var ute och plockade skräp. **Nästan alla kommunala förskolor och skolor var med.**

Mer om kampanjen finns på Naturskolans resurshemsida under [projekt/kampanj](#) Se även håll Sverige Rent www.hsr.se/skrapplockardagar

Fjärilarnas dag i St Vika

Vingar var ett samarbetsprojekt mellan Nynäshamns Naturskyddsförening (projektägare), Nynäshamns kommun och Nynäshamns Naturskola. Projektet fick stöd från Leader Uross (Utveckla Roslagen och Stockholms Skärgård) och pågick fram till september 2014.

I Vingar kombinerades naturvård, miljöpedagogik och friluftsliv. Barn och ungdomar involverades för att tillsammans värna om Fjärilarnas Marker i Stora Vika och förbättra tillgängligheten i området. **Sedan dess anordnas varje år fjärilarnas dag i juni.**

- **Fjärilarnas dag** genomfördes som vanligt. Dagen är indelad i två delar: en vandring runt kalkbrottet med fjärilskunniga ledare och en del där Naturskolan håvar småkryp inklusive fjärilar tillsammans med deltagarna på en bestämd plats vid fjärilsstigen. Platsen hålls öppen av Naturskyddsföreningen genom kontinuerlig röjning av frivilliga.

Viltveckan

Naturskolan har tidigare bidragit till Viltveckan genom att ta fram anpassad **information till skolorna** om vilt, viltvård och vilt som klimatsmart mat. Information ges bland annat i samband med åk 2 ordinarie dag på Naturskolan som handlar om däggdjur.

UTVÄRDERING

Den återkommande utvärderingen av Naturskolans verksamhet

Den stora utvärderingen görs **vart femte år. Vid höstterminens start påbörjades kommande utvärdering.** Lärarna som kommer med sin klass till Naturskolan får under morgonfikat besvara en enkät. Genom att göra så kan vi försäkra oss om att alla svarar, men det tar ett läsår att få in svaren. Sammanställningen av svaren görs alltså vid terminsslut på våren.

Se senaste utvärderingen

http://www.nynashamnsnaturskola.se/naturskolanNynas_y.php?naturskolan_id=364&naturskolanKat=OM%20NYN%C3%84SHAMN%20NATURSKOLA

INTERNATIONELLT

Japan

Den 14 mars kom en grupp japanska studenter från Tokyo universitet och fick se dagen för åk 5. Den 1 december påbörjade en japansk student sitt volontärarbete på Naturskolan. Hon kommer från Tsukuba universitet norr om Tokyo. Hennes fråga är hur utomhuspedagogik inom skoltiden går till och hur den kopplar till läroplanen samt hur elevernas sociala färdigheter påverkas av utomhusundervisning.

Frankrike

Den 7 april hade vi; i samband med Science on stage, besök av två lärare från Frankrike. Vi berättade om Naturskolans verksamhet.

Kina

Den 6 juni, alltså på nationaldagen, kom 23 personer från Kina på besök. De fick bland annat se hur vi arbetar med tema haren för förskoleklass. De fick även besöka hembygdsgården i Nynäshamn och vara med på nationaldagsfirandet där.

Australien

Den 19 september kom tre fritidslärare från Brisbane i Australien på besök och fick se hur Naturskolan arbetar med åk 1 och åk 9. Mycket av det vi gjorde var "amazing"!

Italien

Den 2/12 var 14 elever och sex vuxna på besök och fick uppleva en dag i skogen och göra upp eld.

OFFICIELLA HEMSIDAN

Naturskolans tillgänglighetsanpassade hemsida finns på <https://nynashamn.se/service/forskola--skola/grundskola/naturskolan>. Det finns även en intern hemsida för kommunanställda.

RESURSHEMSIDAN

Naturskolans resurshemsida www.nynashamnsnaturskola.se är ett komplement till den kommunala och tillgänglighetsanpassade sidan <https://nynashamn.se/service/forskola--skola/grundskola/naturskolan>.

Här finns alla handledningar till lärarna som de behöver i för- och efterarbetet inför naturskoledagarna. All information om olika projekt och kampanjer finns också här för alla intresserade. Här finns också Naturskolans filmer som ska locka till ökad fysisk aktivitet och friluftsliv. Det är genom resurshemsidan som intresset från Kina och andra länder har väckts eftersom Nynäshamns Naturskola har information på engelska där.

- **380 besök per dag i snitt på resurshemsidan** noterades under 2025, vilket innebär totalt **138 584 besök under året**. Av okänd anledning är det fler från Singapore än från Sverige som besökt sidan. Resultatet från 2024 syns nederst.

Filmer som Naturskolan producerat

Här finns sedan tidigare 12 filmer som gjordes i samband med Friluftslivets år 2021 och flera filmer med syfte att öka den fysiska aktiviteten. Här ligger även filmer som lärarna i Nynäshamns kommun ska använda i efterarbetet med eleverna efter naturskoledagen.

SOCIALA MEDIER

Nynäshamns Naturskola finns på [Facebook](#) Följ oss gärna där. 2025 har Naturskolan 3 500 följare (2024 var det 871 följare). 22 inlägg gjordes under 2025 (26 inlägg gjordes under 2024). **Den stora ökningen av följare beror på ett inlägg som gjordes i maj och som blev viralt**. Den 9 maj lades en film ut som visar hur knipans ungar hoppar ur holken på Naturskolans fasad. Knipor är borymmare, vilket innebär att mamman inte matar dem i boet. I stället hoppar de genast ut och tar sig till närmaste vattendrag där de börjar simma med sin mamma. Normalt bor det högt uppe i gamla spillkråkebon, så höjden från holken var inget problem då de har en särskilt utrustad bröstkorg för fallet. Eftersom kunskapen hos allmänheten är liten om knipor var det många som berördes av ungarnas hårda landningar vilket bidrog till att filmen blev viral. Att lyckas filma en händelse som bara tar en dryg minut och som inte går att förutse gör också filmen unik och bidrog till att göra den viral. Många med god kunskap om borymmare fascinerades också av händelsen.

Under 2025 var det 2,5 miljoner som såg filmen. Filmen lades också ut av kommunen på Instagram där den sågs av minst 1,1 miljoner och bidrog till många nya följare.

ÖVRIGT

Kompetensutveckling och ajourhållande

- Läsecirkel 22/1 med information om forskning och sökverktyg.
- Skolverkets LHU-nätverk 29/1 med Ola Rosling om Gapminder.
- Nätverksträff 18/2 med Håll Sverige Rent angående åtgärder mot nedskräpning.
- Skolverkets LHU-nätverk 19/3 med tema: konsumtion.
- Tankesmedja 28/3 med tema: Friluftsliv i skolan för hållbar utveckling.
- Skolverkets LHU-nätverk 29/4 med tema: klimatundervisning.
- Föreläsning på Natur och miljö (Finland) online 26/5 om svampar.
- Strategidag 7/10 för Barn- och utbildningsförvaltningen på Folkets hus.
- Naturhistoriska Riksmuseets Zoom-föreläsning 8/10 om berggrunden.
- Lärarkväll på Naturhistoriska 14/10 om istidens jättar.
- PEP Forum 11/11 med fokus på barns och ungas hälsa.
- Skolverkets LHU-nätverk 13/11 med tema social hållbarhet.
- Informationsträff 25/11 med HSR inför skräpplockardagarna 2026.
- Skolverkets LHU-nätverk 11/12 med tema: från klimatoro till handlingskraft.
- Studiebesök 16/12 hos Miljöverkstan i Haninge när de hade tema vinterekologi för elever på Ornö.

Besök och studiebesök

- Besök från Japan 14/3. Det var 13 studenter som fick se Naturskolans dag med åk 5.
- Besök från Frankrike 7/4 i samband med Science on stage.

- Besök från Kina 6/6 på nationaldagen. De fick göra aktiviteter och lära sig om Naturskolan.
- Besök 19/9 från Australien. De fick se hur vi arbetar med åk 1 och åk 9.
- Mikael Persson, ordförande i BUN, var på studiebesök 5/11 för att se verksamheten. Han fick se matematik, samarbete och problemlösning med åk 4.
- Besök 2/12 från Italien. 20 personer varav 14 elever fick uppleva en dag i skogen och göra upp eld.

Möten och övriga aktiviteter

- Möte på Vanstaskolan 9/1 angående Ylvas arbetet där sedan hennes tjänst på Naturskolans reducerats till 60%.
- Informationsträff 13/1 med Skandias stiftelse Idéer för livet angående stipendium för skrivande av bok om fysisk aktivitet för förskolan.
- Möte 20/1, 31/1, 27/2, 14/3, 4/4, 12/6, 19/6, 26/9, 10/10, 28/10 med andra naturskolor angående skrivande av bok om fysisk aktivitet för förskolan.
- APT 23/1, 21/2, 8/5, 13/6, 26/8, 24/10, 28/11
- Författarträff 31/1 angående bokserien Att lära in ute.
- SBA-rond 3/2, 25/6, 25/9, 15/12.
- Möte 4/2 med naturskolornas LHU-nätverk.
- Möte 5/2 med person på drift och skötsel angående holkar, rishäckar och annat som bidrar till biologisk mångfald.
- Möte 7/2, 14/2, 13/3, 8/5, 2/6, 26/6, 18/8 med Arbetscentrum angående arbetsträning.
- Möte 12/2 med Stadsmiljöavdelningen om skräpplockardagarna v 17.
- Hyresgästmöte 13/2 och 7/10 med bland annat fastighetsförvaltaren.
- Möte 18/2 med Länsstyrelsen, kommunekolog och föreningssamordnare angående friluftsliv.
- Nätverksträff 20/2 och 21/10 inom skolornas nätverk Learning for Future.
- Möte 14/3 med Arbetsförmedlingen angående anställning av arbetstränande person.
- Möte 17/3 med kanadensisk student på SLU angående utomhuspedagogik.
- Möte 20/3 med skolchefen och facklig representant angående konsekvensbeskrivning inför byte av Naturskolans plats i organisationen.
- Infomöte 31/3 inför Science on stage I Nynäshamn.
- Studiebesök 1/4 från Arbetscentrum.
- Science on stage 8/4 där Naturskolan var med och hade utställningsbord.
- Rekning 15/4 på Ringvägen inför Grön Flaggrådsutbildning.
- Möte 23/4 med Nynäsposten på Vanstaskolan angående Skräpplockardagarna v 17.
- Möte 30/4 med forskare på Baltic Waters inför Grön Flaggrådsutbildning.
- Möte 13/5 med SVT angående den virala videon på knipungarna som lämnar holken.
- Möte 14/5 med Aftonbladet angående den virala videon på knipungarna som lämnar holken.
- Ytterligare sju naturskoleryggsäckar gjordes i ordning under våren och delades ut till skolorna.
- Middag 5/6 på Kroken efter att Naturskolan vunnit selfietävlingen som kommunen ordnade.
- Medarbetarsamtal 26/6.
- Röjde i Alhagen 19/8 inför åk 9.
- Möte 20/8 på Vansta förskolas gård angående myrstackar.
- Lönesamtal 2/9.
- Borden i Alhagen oljades in 5/9 inför åk 9.
- Startmöte 26/9 inför arbetet med avloppet där gråvatten skiljs från svartvatten.
- Möte 29/10 med person från ekonomiavdelningen angående Naturskolans ekonomi.
- I slutet av höstterminen har en lärare med elev utnyttjat lokal på övervåning för studier flera dagar i veckan.

TERRARIEUTSTÄLLNING

Naturskolan har en **permanent terrarieuutställning** och hyser ett antal olika djur i syfte att visa hur man pedagogiskt kan använda dessa för att resonera med elever vad olika djur kräver för att överleva och för att synliggöra ekologiska utmaningar. Att sköta och odla djur har också ett stort värde för att utveckla den empatiska förmågan. Djuren har också en avdramatiserande effekt då många barn bär på en rädsla för till exempel ormar, spindlar och kackerlackor.

På Naturskolan finns ormar, ödlor, snäckor, döds-kallekackerlackor, syrsor, vandrande pinnar, fågelspindel, fiskar och gråsuggor. De klasser, lärare eller förskolepersonal som vill komma på studiebesök får göra det och de som vill påbörja en odling får ta med sig djur från Naturskolan.

FASTIGHET OCH UTEMILJÖ

Husets **underhåll** sköts av fastighetsförvaltningen och övrig **skötsel och städning görs av Naturskolan**. Under sommarlovet, jullovet och sportlovet måste Naturskolans olika djur ges mat och vatten två gånger i veckan.

Huset hyrs av Ösmo Scoutkår som har verksamhet fyra vardagskvällar i veckan och varannan söndag och utöver det vissa helger med olika aktiviteter i huset och i omgivningarna.

Fastigheten 2025

I slutet av september påbörjades **dragning av avloppsrör och nedgrävning av trekammarbrunn och infiltrationsbädd för gråvatten**. Arbetet blev klart i slutet av oktober. **Vi tackar Fastighetsavdelningen** för sitt engagemang i Naturskolans hus.

NATURSKOLAN I PRESSEN

- Nynäshamnsposten 10/1.
- Nynäshamnsposten 6/4.
- Nynäshamnsposten 26/4.
- SVT Nyheter 14/5 och Landet Runt 25/5.
- Aftonbladet 16/5

Nynäshamns Naturskola 2026-01-28

Robert Lättman-Masch och Ylva Skilberg

Postadress Nynäshamns kommun Naturskolan 149 81 Nynäshamn	Besöksadress Sjöudden Slutet på Storeksvägen 148 30 Ösmo	Tel och E-post Robert 08 520 73708 robert.lattman-masch@nynashamn.se	Tel och E-post Ylva 08 520 73709 ylva.skilberg@nynashamn.se
Resurshemsida www.nynashamnsnaturskola.se			
Officiell hemsida https://nynashamn.se/service/forskola--skola/grundskola/naturskolan			